

15. február 2016

Bude ako nebolo: viac príjmov z lepšieho výberu aj silnejšej ekonomiky

Prognóza daňových a odvodových príjmov na roky 2015 až 2019 (február 2016)

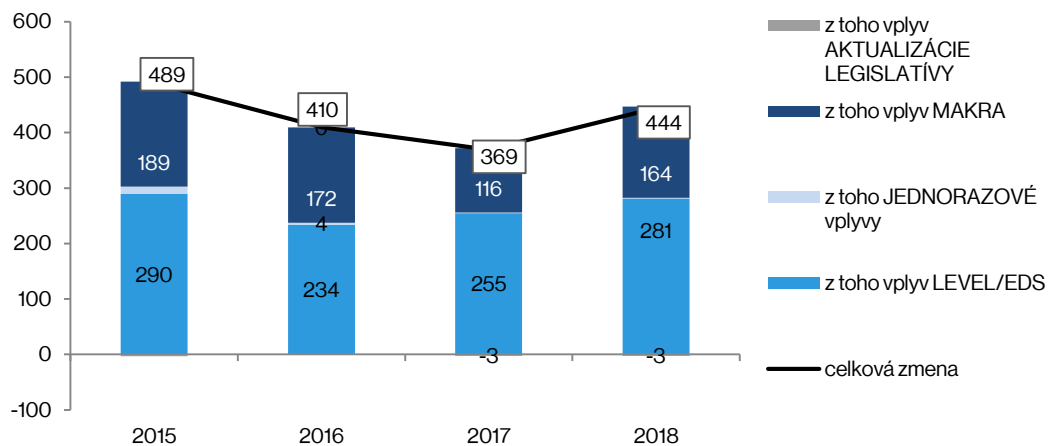
Jana Antalicová, Ján Remeta

Odhad daňových a odvodových príjmov na rok 2015 zvyšujeme oproti októbrovej prognóze o 489 mil. eur (0,6 % HDP) najmä vďaka vyššiemu výberu DPH, DPPO a odvodov. K zvýšeniu príjmov v rozpätí od 369 do 444 mil. eur (0,4 až 0,5 % HDP) v horizonte 2016 až 2018 prispievajú najmä vyššie dane a odvody z pozitívneho vývoja trhu práce. Vyššia úspešnosť výberu tvorí viac ako 60 percent zlepšenia prognózy.

Verejné príjmy rastú na celom horizonte výhľadu

Na základe najnovších informácií o výbere daní a odvodov a nedávnej makroekonomickej prognózy¹ zvyšujeme odhad daňových a odvodových príjmov² v každom z jej rokov. Oproti odhadu z októbra 2015 **zvyšujeme daňové príjmy³ na rok 2015 o 489 mil. eur. Pre rok 2016 očakávame vyššie daňové príjmy o 410 mil. eur, v roku 2017 o 369 mil. eur viac a rok 2018 zlepšujeme o 444 mil. eur.** Na zvýšení daňových príjmov sa viac než tromi pätinami podieľa vyššia dosiahnutá úspešnosť výberu pri sociálnych odvodoch, DPH a DPPO. Zvyšok zlepšenia ide na vrub lepšieho makroekonomického vývoja, obzvlášť trhu práce.

Graf 1: Zmena prognózy daní oproti októbru 2015⁴ (v mil. eur)

zdroj: IFP

Trh práce zdvíha daňové a odvodové príjmy

Aktualizovaný odhad vývoja ekonomiky zvyšuje daňové príjmy v roku 2015 o 189 mil. eur (0,2 % HDP) a v roku 2016 o 172 mil. eur (0,2 % HDP). Hlavnými makroekonomickými faktormi zlepšujúcimi dane v roku 2015 sú lepší trh práce a zvýšené vládne investície z mimoriadne silného čerpania eurofondov. Pozitívne sa v roku 2015 prejavuje aj silne rastúca ziskovosť podnikov⁵. V rokoch 2016 až 2019 bude na výnos daní naďalej priaznivo vplyvať predovšetkým očakávaný vývoj na trhu práce (Graf 2) a investície v automobilovom priemysle⁶, ktorých vplyv na dane akceleruje po spustení výroby.

¹ **Komentár** k januárovej prognóze makroekonomického vývoja je zverejnený na stránke IFP

² Ďalej len daňových príjmov

³ Bez vplyvu rezerv započítaných v Rozpočte VS na roky 2016 až 2018

⁴ Rozdelenie jednotlivých vplyvov vychádza z **manuálu** na vyhodnotenie prognóz

⁵ Kumulatívny medziročný rast ziskovosti v 3. kvartáli vo výške 16,7 %

⁶ Výstavba závodu JLR, novej montážnej haly VW a príprava na výrobu nového modelu PSA

BOX 1: Indikatívny vplyv investície Jaguar Land Rover (JLR) na daňové príjmy

Investičný zámer JLR od roku 2016 významným spôsobom ovplyvní slovenský hospodársky rast aj zamestnanosť. V investičnej fáze do roku 2017 sa vplyv na rast realizuje najmä v sektore stavebníctva, s nábehom výroby od roku 2018 dominuje rast v automobilovom priemysle s vrcholom vplyvu v roku 2019. Kumulovaný vplyv investície JLR v na konci horizontu prognózy je 220 mil. eur (0,3 % HDP).

Porovnateľne vyššie daňové príjmy (0,3 % HDP) prinesie následne JLR v každom z nasledujúcich rokov. V daňových príjmoch sa prejaví najmä príspevok rastu k zamestnanosti a miezd v ekonomike a s tým spojená zvýšená spotreba zamestnancov, ale aj predpokladaný zisk automobilky a jej subdodávateľov.

Odhad vplyvu investície JLR na daňové príjmy zahŕňa aj vplyv rozšírenia subdodávateľskej siete a sekundárny vplyv na domáci dopyt. Odhad vychádza z makroekonomických predpokladov schválených Výborom pre makroekonomické prognózy (s výnimkou roka 2020) a nepredpokladá čerpanie daňových úľav automobilky ani jej subdodávateľov.

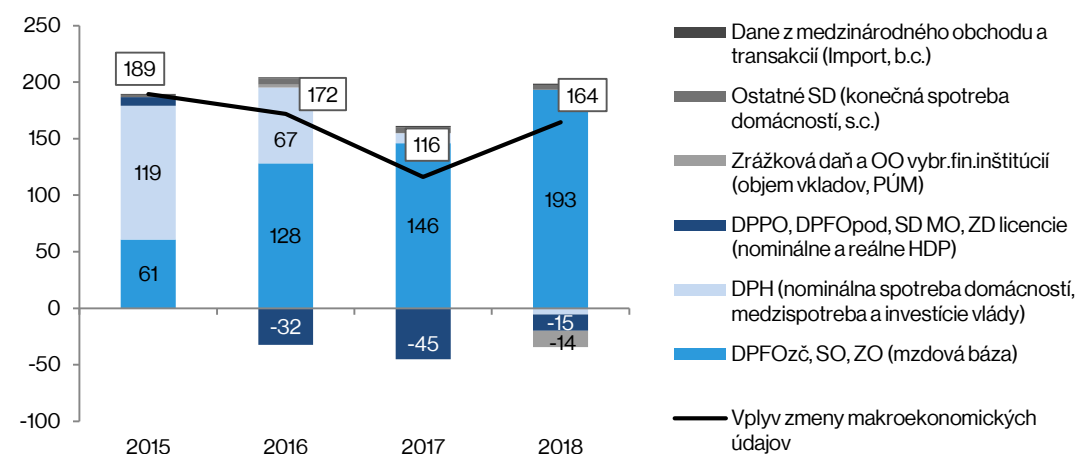
Odhad vplyvu investície JLR na daňové príjmy 2016 až 2019 (mil. eur)

	2016	2017	2018	2019
Dane z pracovnej sily (DPFO, sociálne a zdravotné odvody)	6,6	18,6	56,5	107,6
Dane zo zisku a ostatné (DPPO, DPFO podnikanie, zrážka)	5,4	13,3	24,5	56,2
Dane zo spotreby (DPH a spotrebné dane)	3,6	13,7	29,0	56,6
Spolu	15,6	45,6	110,0	220,4

Pozn. indikatívny vplyv na rok 2020 je **265 mil. eur**

Zdroj: IFP

Graf 2: Vplyv makroekonomickej prognózy na odhad daní⁷ (v mil. eur)

zdroj: IFP

Aj vyššia úspešnosť
ženie príjmy nahor

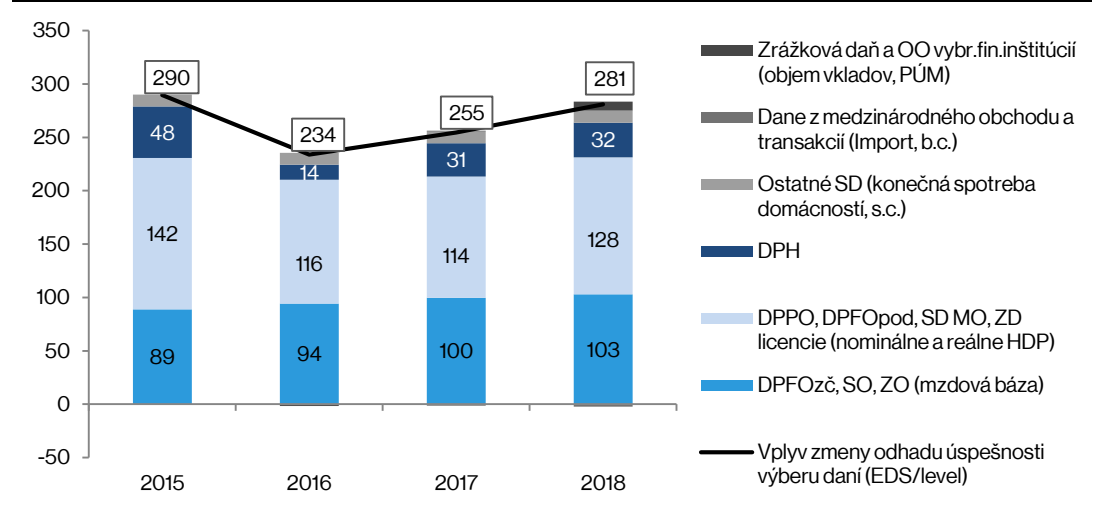
Vyššia dosiahnutá úspešnosť výberu daní sa najviac prejavuje v roku 2015, kedy prináša dodatočných 290 mil. eur (0,4 % HDP, Graf 3). Hlavným dôvodom lepšieho výberu je pozitívny vývoj odvodových príjmov a výnosu dane z príjmu fyzických osôb zo závislej činnosti v roku 2015, ktorý sa prenáša na celý horizont prognózy. Ďalším faktorom je ukončenie (už od roku 2012) prepadávania úspešnosti výberu dane z minerálneho oleja, ktorej stabilizáciu sme premietli aj do očakávaní na ďalšie roky. Priebežné údaje o ziskovosti podnikov za rok 2015 výrazne prevyšujúce rast východiskovej bázy⁸ sa

⁷ Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomický agregát má na ne najvýraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO = sociálne odvody, ZO = zdravotné odvody

⁸ HDP znížené o celkové kompenzácie zamestnancov predstavujú proxy pre odhad ziskovosti

prejavujú v rastúcom výbere korporátnej dane. Časť zvýšenej úrovne výberu DPH pochádzajúcej z dočasného urýchlenia čerpania eurofondov v závere roka 2015 do ďalších rokov neprenášame. Dôvodom sú realistické očakávania o stabilizácii čerpania eurofondov (s výnimkou predpokladu o naďalej silnej doprave) na úrovni roka 2014 na horizonte prognózy. Napriek tomu pokračoval mierny rast úspešnosti výberu DPH aj po očistení o vplyv eurofondov, ktorý zlepšuje náš odhad aj v ďalších rokoch.

Graf 3: Vplyv zmeny odhadu úspešnosti výberu (EDS) na prognózu daní (v mil. eur)

zdroj: IFP

Ziskovosť motorom rastu korporátnej dane

Positívne prekvapenia u **korporátnej dane pretrvávajú od februára 2014**, odkedy sme neustále zvyšovali prognózu výnosu tejto dane. Na základe finálneho vyrovnania korporátnej dane jej aktuálny výnos v roku 2014 dosiahol 2 047 mil. eur⁹, čo je o 21 mil. eur viac, než sme čakali ešte v októbri minulého roka. **Výrazne vyššia ziskovosť firiem než východisková báza prispieva k zlepšeniu odhadu výnosu DPPO, obzvlášť v roku 2015.** Na základe údajov o ziskovosti firiem v treťom štvrťroku¹⁰ predpokladáme v roku 2015 celoročný rast zisku slovenských firiem o 7,9 %, čo je viac než **zdvojnásobenie rastu** oproti predpokladu z októbra 2015. Pozitívny vplyv vyššej ziskovosti v roku 2015 na horizonte prognózy čiastočne koriguje aktualizácia odhadu vývoja východiskovej bázy pre korporátnu daň. Odhad korporátnej dane analyticky komplikuje aj schvaľovanie daňových stimulov pre investorov (viac v Boxe 2).

Vyššia DPH z vyššieho HDP

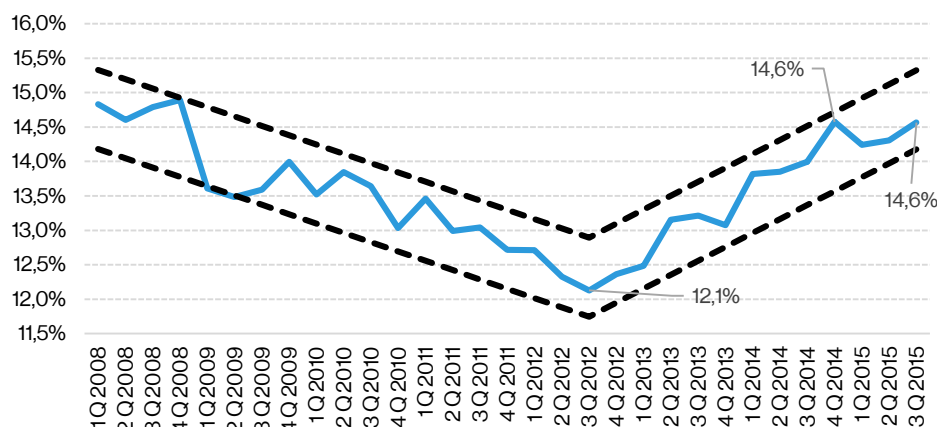
Zvýšená ekonomická aktivita súvisiaca najmä s dočerpávaním eurofondov v treťom kvartáli výrazne potiahla rast DPH a EDS sa dotiahla na predchádzajúce šesťročné maximum. Tento vývoj predznamenáva **o 180 mil. eur (0,23% HDP) vyššie aktuálne príjmy** na DPH v roku 2015. Odhad na horizonte prognózy sme očistili o vplyv zvýšenej úspešnosti výberu dane v roku 2015, ktorá bola spojená s týmito investíciami v posledných dvoch kvartáloch. Určitú mieru neistoty vo vývoji DPH vytvárajú aj legislatívne zmeny účinné od roku 2016, najmä znížená sadzba dane na vybrané potraviny. Reverse charge¹¹ v stavebníctve môže naopak prispieť k zvýšenému výnosu DPH.

⁹ Výnos korporátnej dane v roku 2014 ovplyvnili aj legislatívne zmeny týkajúce sa zavedenia daňovej licencie a zníženia sadzby z 23 % na 22 %, ktorých vzájomný vplyv na príjmy sa viac menej navzájom kompenzoval

¹⁰ Medziročný kumulatívny rast o 16,7%, po zohľadnení jednorazového vplyvu, ktorý nepodlieha korporátnej dani „len“ 10,0%

¹¹ Presun daňovej povinnosti na finálneho odberateľa služby. Potláča snahy o daňové podvody na všetkých stupňoch dodávateľsko-odberateľského reťazca, s výnimkou posledného maloobchodného stupňa

Graf 4: Efektívna daňová sadzba DPH (%)

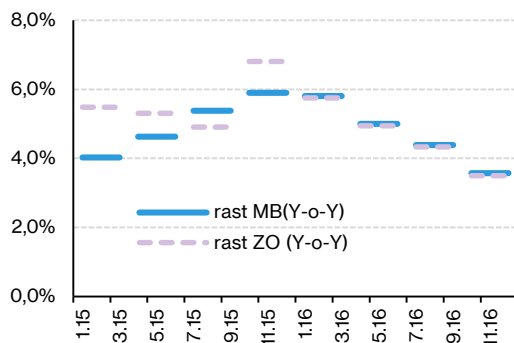

zdroj: IFP

Rast miezd
a zamestnanosti

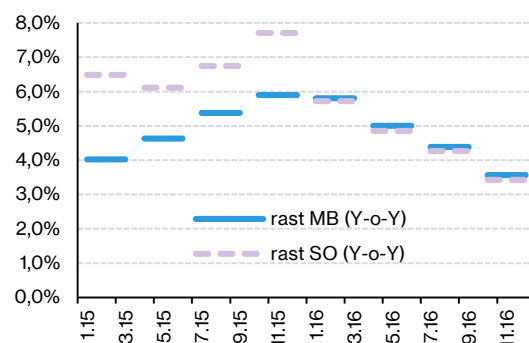
Pokračoval prekvapivo pozitívny vývoj **sociálnych aj zdravotných odvodov v prvých troch kvartáloch 2015**, ktoré na základe predbežných údajov rástli výraznejšie než mzdová báza aj v poslednom štvrtroku 2015. V súčasnosti nie sú k dispozícii kompletne údaje, ktoré by umožnili rozanalyzovať tento nesúlad¹². Na zostávajúcim horizonte prognózy uvažujeme so súladom vývoja odvodov a mzdovej bázy na základe ekonomických fundamentov.

Graf 5: Medziročný rast zdravotných odvodov a mzdovej bázy (1 – 3Q 2015 skutočnosť)

Zdroj: IFP

Graf 6: Medziročný rast sociálnych odvodov a mzdovej bázy (1 – 3Q 2015 skutočnosť)

Zdroj: IFP

BOX 2: Daňové úľavy 2006 až 2015

Viaceré štúdie¹³ zo zahraničia ukazujú výraznú závislosť medzi veľkosťou priamych zahraničných investícií a nielen sadzbou korporátnej dane, ale najmä efektívnym zdanením vrátane výnimiek a stimulov. Vlády jednotlivých krajín zvädzajú tvrdý konkurenčný boj o veľké nadnárodné investície aj investičnými stimulmi.

Tie môžu mať podobu priamej dotácie alebo byť vo forme daňovej úľavy, o ktorú si podnik zníži svoju daňovú povinnosť. Daňová úľava je z pohľadu verejných financií oproti priamej investičnej pomoci atraktívnejší nástroj, nakoľko ide o úľavu zo zaťaženia prípadného úspechu firmy (jej uplatnenie závisí od spustenia reálnej produkcie alebo poskytovania služieb, ktoré generujú viaceré priame a nepriame efekty). Vyčerpať celú

¹² Rast výnosu daní a odvodov platených z miezd v roku 2015 oproti poslednému odhadu vysvetľuje makro len na 40%, zvyšok sa prelieva do rastúcej úspešnosti výberu

¹³ De Mooij a Ederveen (2003) konštatujú, že zvýšenie sadzby dane o 1 p. b. zníži veľkosť PZI o 3,3% a naopak

daňovú úľavu sa na rozdiel od hotovostných stimulov často nepodarí aj z iných dôvodov. Potvrdzujú to aj údaje o čerpaní schválených úľav, ktoré sa na Slovensku **pohybuje v priemere na úrovni 27 percent**. To znamená, že kým priama dotácia pohltí každé euro, v prípade daňových úľav boli podniky schopné skutočne vyčerpať **len 27 centov** z každého prideleného eura. **Pri odhade korporátnej dane vyvolávajú v minulosti schválene daňové úľavy značnú mieru neistoty.**

Objem schválených a čerpaných daňových úľav v rokoch 2006 až 2015 (v mil. eur)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Schválené daňové úľavy	207	79	33	31	10	33	121	47	88	26
Čerpané daňové úľavy*	140	139	55	30	31	26	39	42	47	NA
	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok	6. rok	7. rok	8. rok	9. rok	10. rok
Priemerné čerpanie**	0,8%	4,1%	4,0%	6,1%	4,1%	1,6%	1,6%	1,7%	1,0%	2,6%

* úľavy čerpané v danom roku (schválené v období max. 10 rokov pred čerpaním).
Čerpanie e rôzne, spravidla nie v prvom roku, právo čerpania počas 10. rokov.

Zdroj: IFP, MHSR

** Priemerný čerpaný objem úľav od roku 2004 počas jednotlivých rokov životnosti, spolu kumulatívne 27,6%.

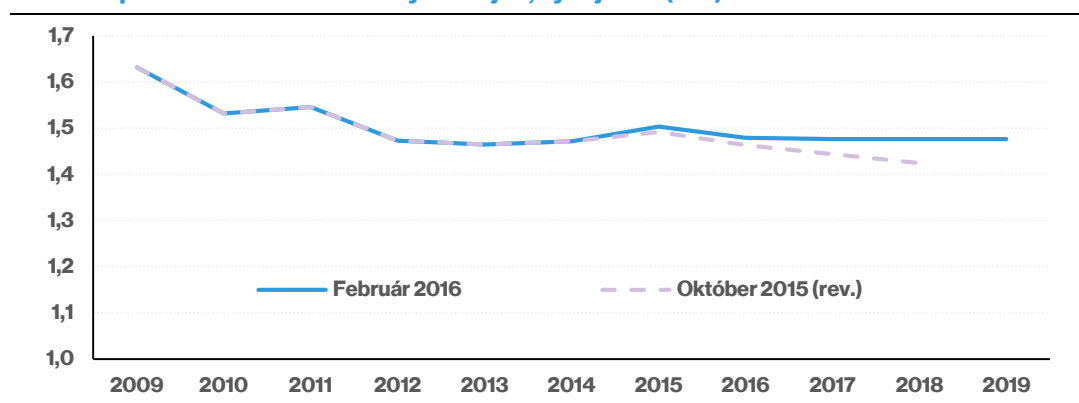
Viac informácií o schválených investičných stimuloch, ich priebežnom čerpaní a štruktúre nájdete na [webe IFP](#).

Aj s ohľadom na tieto odporúčania IFP pripravil **vlastný model** pre hodnotenie a porovnanie kvality investičných zámerov. Jeho výstupom je rating, ktorý na základe kritérií ako nákladová efektívnosť, príspevok k znižovaniu ekonomických rozdielov medzi regiónmi, či podpora investícií s inovačným potenciálom umožňuje posúdiť prínos navrhovanej investičnej pomoci pre krajinu. Aj na základe posledných skúseností s hodnotením investičných stimulov ho plánujeme ďalej skvalitňovať a precizovať.

Stabilizácia výnosu
spotrebnej dane z MO

Oproti októbru zvyšujeme aj odhad výberu spotrebnej dane z minerálneho oleja. Záver roka 2015 dopadol o **13 mil. eur** (0,02 % HDP) lepšie, z čoho dve tretiny prisudzujeme rastúcej úspešnosti výberu. Stabilizácia EDS na horizonte 2012 až 2014 potvrdená rastom v roku 2015 (Graf 7) nás viedla k prehodnoteniu odhadu vývoja tejto dane do budúcnosti. Pre roky 2017 až 2019 predpokladáme stabilnú úspešnosť výberu dane na úrovni priemeru rokov 2012 až 2015. **Ostatné spotrebné dane sa vyvíjali približne v súlade s októbrovým odhadom.**

Graf 7: Spotrebná daň z minerálnych olejov, vývoj EDS (v %)

zdroj: IFP

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizovalo a zverejňuje prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli prerokované na zasadnutí **Výboru pre daňové prognózy (VpDP) 11. februára 2016**. KRRZ, NBS, Infostat, ČSOB, SISP, Tatrabanka a UniCreditBank označili prognózu za realistickú.

Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

Tabuľka 2: Rozdiel aktuálnej prognózy daňových príjmov oproti prognóze z októbra 2015 (ESA2010, mil. Eur)

	2 015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
	z toho vplyv LEVEL/EDS				z toho vplyv MAKRA				z toho JEDNORAZOVÉ vplyvy				z toho vplyv AKTUALIZÁCIE LEGISLATÍVY			
Daň z príjmov fyzických osôb	36	36	38	36	13	26	29	40	0	0	0	0	0	0	0	0
Daň z príjmov právnických osôb	106	82	71	75	3	-33	-47	-26	0	0	0	0	0	0	0	0
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	7	8	9	17	-1	-1	-2	-17	0	2	0	0	-3	-1	-4	-4
Daň z pridanej hodnoty	48	14	31	32	119	67	9	-5	13	1	1	1	0	0	0	0
Spotrebné dane	20	23	38	56	6	11	10	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Z minerálnych olejov	9	12	27	44	4	5	5	11	0	0	0	0	0	0	0	0
Z tabaku a tabakových výrobkov	11	11	11	11	1	4	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatné dane	16	9	3	-5	2	1	1	4	0	0	0	0	0	1	1	1
Daňové príjmy VS	233	173	189	211	141	70	1	11	13	4	1	1	-3	0	-3	-3
Sociálna poisťovňa (EAO + dlžné)	60	60	63	66	33	70	79	105	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdravotné poisťovne (EAO + dlžné)	-4	1	2	4	16	32	36	48	0	0	0	0	0	0	0	0
FSZP spolu	56	61	65	70	48	102	115	153	0	0	0	0	0	0	0	0
Daňové príjmy a príjmy FSZP spolu	290	234	255	281	189	172	116	164	13	4	1	1	-3	0	-3	-3

Tabuľka 3: Vplyv legislatívy na prognózu (ESA2010, mil. Eur)

Aktualizácia legislatívy	2015	2016	2017	2018
Zákon 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch		1	1	1
Úľava pre minivany – vplyv na registračný poplatok, nie DzMV ¹⁴		1	1	1
Zákon 595/2003 Z. z. o dani z príjmov	-3	-1	-4	-4
Zrážková daň na finančné a nefinančné benefity od farm. spol. pre lekárov	-3	-1	-4	-4
SPOLU	-3	0	-3	-3

¹⁴ Daň z motorových vozidiel